

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 52. ANULU XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septemau: joi'a si Duminca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intoia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 416 Iuliu 1865.

Oficiós'a „Wiener Zeitung“ din 11 Iuniu e. n. advere-sce scirile aduse in fruntea numerului nostru din urma. Ea-ta testulu oficiosu:

Maiestatea Sea c. r. apostolica prin preainalt'a resoluti-une din 6 Iuliu a. c. S'au induratu preagratosu, a denumi Episcopu greco-orientalu alu Caransebesiului, pre Protopresbi-terulu Brasiovlui, Archimandritulu Ioann P o p a s u. —

Ear in privinti'a eparchieloru Caransebesiului si Aradu-lui dice aceeasi fóia in partea neoficiós'a:

Prin preainalt'a resolutiune din 24 Decembre 1864. se'n-cuviinti'a formarea unei Episcopii nóue romanesci la Caranse-besiu, si amplificarea eparchiei gr. or. a Aradului prin acele comune romanesci greco-orientale din Banatulu de medianópte, ce pân'acum stetura subt Episcopulu gr. or. alu Timisiórei.

Acum prin preainalt'a resolutiune din 6 Iuliu 1865. se ordiná a se constitui numitele dóue Episcopii romanesci si se fixá diu'a de 15 Iuliu dreptu terminu, dela care'nainte legatu-r'a acelor'a cu Mitropoli'a gr. or. din Carlovitiu se va desfa-ce in modu definitivu, si subordinarea lor sub jurisdictiunea metropolitana a Archiepiscopului si Metropolitulu Românloru gr. or. din Transsilvani'a si Ungari'a se va privi cá adusa la deplinire.

Despre acést'a s'au datu preainalte diplome, dintre cari cea privitóre la dieces'a Aradului se va predá cu solenitate prin antistele comitatului Aradului, ear diplom'a despre infiintiarea Episcopiei gr. or. a Caransebesiului se va dá spre pu-blicare la instalatiunea Episcopului nou numitu.

Totu in caus'a acést'a mai avemu scirile mai detaiate, in intielesulu cáror'a:

Maiestatea Sea c. r. apostolica prin decisiunea préinalta din 6 Iuliu a. c. S'au induratu pré gratiosu a incuviinti'a, ca e-parchie'e române greco-orientale din Aradu si Caransebesiu, incependu dela 15 Iuliu 1865. atátu in privinti'a eserciárii jurisdictiunei episcopesci cátu si in privinti'a celoru tempora-le suntu de a se privi cá constituite, si legatur'a lor cu Me-tropoli'a greco-orientala din Carlovitiu si respective cu diece-sele din Timisiór'a si Versietiu, cá deslegata finalminte. Ince-pendu dela diu'a aceea, Comunele serbesci greco-orientale, a-flatóre in dieces'a gr. orient. de pâna acum a Aradului, trecu sub-jurisdictiunea spiritala a Episcopului serbescu din Timisiór'a.

De Episcopu gr. or. alu Caransebesiului S'au induratu Maiestatea Sea e. r. apostolica a denumi prégratosu pre Pro-presbiterulu din Brasiovu Archimandritulu Ioann Popasu.

Solenitatea pentru infiintiarea Episcopiei din Caranse-besiu si publicarea diplomei préinalte edate despre aceea se a impreună cu instalatiunea noului Episcopu.

Orenduirea solenitáti pentru largirea Eparchiei Aradane S'au induratu Maiestatea Sea c. r. apostolica a o incredinti'a Episcopului de acolo in contielegere cu Escelenti'a Sea P. Ar-chiepiscopu si Metropelitu romanescu. Cu predarea solenella a diplomei imperatesci despre nóu'a arondare a diecesei Aradului s'au insarcinatu Comitetele Comitatului Aradului.

Care e nationalistu adevveratu?

(Voce din Ungari'a.)

Intrebatiunea acést'a s'a tractatu in foi magiare, firesce din punctu de vedere magiaru. Scopulu nostru e generalu, aplicabilu la ori care nationalitate.

Unu nationalistu adevveratu trebuie sa fia: 1. dreptu; 2. partinitoriu de limb'a, anticitáti, moravurile, vestmintele, cu unu cuventu de tóte, ce suntu ale natiunei sele; 3. stimatoriu de strainetate, nesticiosu natiunei sele.

Nationalistulu in svatu, consultári si in fapte e datoriu a innaintá vadi'a natiunei sele, si deodata a-i castigá confidin-ti'a altor'a, confidinti'a castigata a o inaintá, a o consolidá.

Mit'a, fia aceea in bani, naturale, séu si numai in lega-tura prietenésca, e contraria caracterului natiunalu, cáci mi-tarniculu e aplecatu la ori ce fapta, la orice intreprindere a-

ducatóre de castigu, numai déca crede ca nu se va sci, eara urmárele potu fi stricaciósé, de cele mai multe ori nedrepte, cáci dreptatea nu trebuie cumperata. — Ací multi pecatuiescu, cu cuventu, ca nu-i scie nimenea, dar se 'nsiéla.

2. Cine e indiferente, nepasatoriu in privinti'a limbei, anticitátiloru, moravuriloru bune, s. a., cari se tinu de natiu-nalitate, cine acestea nu le pastreza, nu le inaintéza dupa po-tintia, acel'a nu e nationalistu, cáci nepasarea produce stag-natiune, si apoi decadintia.

3. Stimatoru de strainetate, cáci déca nu vomu pretiui noi ce e alu altui'a, nu potemu asceptá, cá altulu sa pretiui-iesca, ce e alu nostru; si déca pretiuirea acést'a remâne, séu se amesura dupa dreptate, nu póte sa fia stricaciósá, precumu nu póte fi stimatu, pretiuitu acel'a, ce trece preste marginele dreptatei.

Caracteristic'a unu nationalistu aci descrisa, dupa pare-rea mea, se póte aplicá fára vatemarea altui'a la fia-cine ori de care nationalitate s'aru tiné. Si astfelu nici póte fi vate-matoriu pentru altii.

Póte fi, ca in tempurile trecute, dóra prin vr'unu favoru estraordinariu, sedusi séu si de patima condusi unii séu altii sa fia fostu vatematori, cáci toti suntemu ómeni, toti potemu alunecá ce amu, potutu observá mai vertosu dela a. 1847. incóce, candu nemagiarii, din prefacere insielatóre séu din sentiu adevveratu se siliau a demonstrá zelu magiaru, séu din contra mai tardiu Magiarii se opintiau cu invetiarea limbei nóstre. Si unii si altii, incátu au trecutu preste marginele conven-ientiei, au gresitu, dar ne-amu potulu convinge si dintr'o par-te si dintr'alt'a, ca tempulu si cu elu tóte suntu schimbaciósé, numai dóue lucruri suntu, cari trebuie sa nu le perdemu din-naintea ochiloru: „Dreptatea“ si „Credinti'a cátra cas'a di-nastica“ cáci, déca faptele nóstre suntu drepte, déca alta res-plata n'aru avé, vomu castigá totusi baremu apretiuirea natiu-niloru conlocitóre, si a celoru vecine; credinti'a cátra cas'a domnitóre nu remâne nerecunoscuta si nelaudata. Dupa cre-dintia esemplaria amu castigatu dreptulu limbei si alu natiuna-litáti, dupa credinti'a sea se bucura natiunea colocitóre magiara de o ineredere nemarginita a Monarchului.

Cu acestea credu obiectulu caracteristicii unu natiuna-listu a fi finitu. De órece totusi credemu in apropierea unei diete, nu voiu preocupá nici simtiementulu nici ide'a altor'a, descoperindu-mi parerea mea despre aceea: ce au Románii de a face, cumu au a se portá?

Trei giurstári suntu, cari trebuie sa ne dea direptiune in afacerile nóstre: Radicarea nationalitáti nóstre castigata dela monarchu; Conducerea trebiloru tieci, soncredinta con-servatismului prin Monarchu, si datorinti'a de a conlucrá spre impaciuirea nationalitátiloru, si asi'a de a usiurá administratiunea publica.

Gradulu naltiatei nationalitáti lu vomu retiné, baremu aceea speru dela prudenti'a ori cárei nationalitate, dara pentru mai multu sa nu ne luptámu, ci mai bine sa nesuimu numai la o concordia a diverseloru soiuri de popóre, prin care multu, fórté multu se va usiurá administratiunea si prin aceea sarcin'a locuitoriloru cea fórté simfíbila. Sórtea natiuna-litáti mai departe sa o concredemu dreptáti parintelui pamen-tescu, Monarchului, si venitóreloru giurstári, si pe bas'a a-cestor'a sa nu ingreunámu impaciuirea cu colocitórele natiuni, si anume cu cea magiara, subt a cárei influintia poternica sun-temu de monarchu restituiti.

U. i.

Sabiu in 2 Iuliu 1865.

Intr'unu ciela de articuli, intitulati „Foile publice roma-nesci“ si publicati in nr. 49. 50. si 51. ai „Gazetei Trans-silvaniei“ d. B a r i t i u arunca o ochire asup'r'a istoriei si stá-rei de fatia a diuarielor române din Austri'a, séu vorbindu mai fára figura, a „Gazetei“ si a „Telegrafulu“, cáci celelalte foi séu numai se atingu séu nici ca se atingu de felu. Considerabilu ni se parú firesce cu deosebire pasagiulu privitoriu la genes'a

„Tel. Rom.“, despre care d. Baritiu dice: Pe la finea anului 1852. se cǎpse în Sabiiu planulu de a fundá o alta fǒia románesca (adeca Tel. Rom. Red.), spre a contrabalantiá, séu-de s'aru poté — spre a paralisá cu totul pre „Gazet'a“; eara unulu dintre colaboratorii eii de acilea priimi porunca a se retrage dela Gazet'a, la carea colaborase pâna atunci.

Dlu G. B a r i t i u dar imputa aici „Telegrafului“, ca elu a vǒitu, prin insasi esirea sea, sa lovésca, sa nimicésca pré „Gazet'a.“ O imputare acést'a in adevéru grea sí cu atât'a mai grea, cu câtu ese din gur'a dlui Baritiu, dar iarasi cu atât'a mai usióra sí mai supportabila cu câtu nu este argumentata prinnimicu. Noi la acést'a imputare nu aflámu respunsu mai bunu, decâtu programulu, prin care „Telegrafulu Român“ a'nceputu viét'a sea, sí care a fostu celu urmatoriu:

„Folosulu ce se revarsa asup'r'a popóreloru din citirea gazeteloru, este atâtu de mare sí infeluritu, încátu foile acestea periodice s'au privitu cu tóta dreptatea cá nisce isvóre ne-scuse de invetiatura, lumina sí binecuventare. Suntu tieri cu poporatiune abiá peste trei millióne suflete, unde gustulu citirei gazeteloru este atâtu de lăitu, sí trebuint'a lorú a átu de adencu simtita, încátu peste o sutá de foi periodice esu la lumina spre a invetiá sí a folosí pe poporu. Cu adevératu, foile gazeteloru prin usiuratarea lorú sbóra cu lesnire din mâna 'n mâna, prin noutatea lucrurilor ce aducu, altia curiositatea cititoriloru, prin felurimea ideeloru sí cunoscinteloru ce cuprindu, impodobescu mintea, imbunetatescu inim'a, indreptéza spiritulu, prefacu naravurile, forméza caracterulu, sí perfectiónéza atâtu viét'a privata câtu sí cea publica a unui popor.“

Decandu s'a doveditu importantia foiloru periodice, sí s'a cunoscutu neapera'ta lorú trebainta sí pentru poporulu românú, s'au facutu multe încercári, mai multu séu puținú norocite, spre a impartasi sí pe acestu poporu de acést'a facere de bine nemarginita a tipariului. Inaltulu Gubernu, plinu de bunavointia pentru desvoltarea sí fericirea popóreloru sele, sí pentru onórea sí marirea Monarchiei, a favoratu totdeun'a asemenea încercári publicistice, sí le-a datu inlesnirile trebuinciose spre a poté esí la lumina, ca sa aduca folósele pentru care erá hotarite. Românulu cu câtu a fostu mai apesatu de împregiurările tempiloru trecuti, sí cu câtu a fostu mai lipsitu de ori ce mijlóce pentru cultur'a sea, cu atât'a mai cu mare bucuria a salutatú tóte întreprinderile de gazete ce s'au facutu pentru invetiatur'a sí folosulu seu, le-a imbratisiatu cu sete sí zelu. sí le-a spríjinitu cu tóta poterea cea materiala sí morala, de care a potutu dispune.

Nu e locul de a numerá aici tóte încercările de gazete, care au esítu la lumina in deosebite locuri, tempi sí împregiurări, cu viét'a mai lunga séu mai scurta, spre a pune sí pe poporulu românú in relatiune cu lumea, sí cu totu ce se face séu se intempla intr'ens'a, spre a i se inaltá sí lui spiritulu, sí spre a i se descéptá poterile sufletesci sí trupesci, cá sa scie, ce sí cum trebuie sa lucre pentru cultur'a sí fericirea sea. Ostenelele acelorú barbati plini de caldura, cari au asudatu pe câmpulu acestu largu alu publicitatii románe, suntú atâtea jertfe frumóse, ce s'au adusu la altarulu fericirei poporulu românú. Ne bucurámu din inima, ca Românulu a ajunsu astadi in stare de a cunósce, ca gazet'a sí pentru densulu este o lipsa de cele mai simtite, citirea eii e o trebuint'a cá pânea de tóte dílele, sí invetiatur'a, ce ea cuprinde, o scóla bogata pentru folosulu sí pentru viét'a practica a sea.

Dorindu din inima a implini, dupa potintia, acést'a lipsa sí trebuint'a, ce se simte din dí in dí totu mai adencu, amu hotaritu a intrá sí noi in drumulu acelu greu alu publicitatii, sí a dá la lumina o gazeta, care sa contribuie la invetiatur'a sí folosulu poporulu românú. Dupa pasii cuviinciosi ce amu facutu pentru dobandirea voiei de a poté publica acést'a fǒia periodica, Inaltulu Gubernu, petransu de adevératele lipse sí neajunsuri ale poporulu românú, s'a induratu parintescé a incununa dorint'a nóstra cu celu mai fericitu resultatu. Plinu de bucuria ne grabimu a face cunoscutu, ca acést'a gazeta a nóstra va incepe a esí la lumina cu inceputulu lunei lui Ianuaru a anului 1853 sub numire de „Telegrafulu Român“.

Tendint'a acestei gazete va fi: a impartasi poporulu romanu din politica, industria, comérciu sí literatura, idei sí cunoscintie practice, potrivit cu timpulú sí amesurate trebuinteloru lui; a lu invetiá cá sa-si cunósca positiunea sí drepturile ce-i suntú asigurate in statu; alu luminá asup'r'a interesseloru, care taie in viét'a privata sí publica a lui, sí a-i miscá activitatea poteriloru fisice sí morali; a dá directiune spiritulu lui cátra totu ce contribuie la inaintarea sí desvoltarea sea, sí a-lu convinge, ca numai prin imbunatatirea stárei sele materiala sí morali póte ajunge la cultura sí fericire. Acést'a tendint'a, ce „Telegrafulu Român“ nu o va perde nici edatu din vedere, va stá in cea mai strinsa legatura sí armo-

nia cu principiile cele nestramutate ale Monarchiei, cu asiendiamintele eii fundamentele, cu paz'a cea sánta a dreptulu din launtru sí dinafara, cu tinerea cea strinsa a ordinei, cu respectulu religiositatii sí alu moralitatii, sí cu temeulu liberei desvoltári, de care se bucura tóte popórele din statu. Intre marginile acelorú momente mari sí insemnatórie, pe care se radíma sigurant'a sí tari'a Monarchiei sí fericirea publica sí privata a popóreloru, care se afla sub scutul legiloru eii, „Telegrafulu Român“ se va miscá liberu in drumulu ce sí-a insemnatu spre a ajunge la scopulu ce sí l'a propusu: de a invetiá sí a folosí pe poporulu românú.—

La aceste cuvinte, scrise de atâtulu redactoru alu „Tel. Rom.“ d. Aaronu Florianu, noi n'avemu sa adaugemu alt'a, decâtu, ca imputarea radicata asup'r'a „Telegrafulu“ din partea dlui G. Baritiu nu ni se pare calea cea mai norocósa, pentru de a inaugura prin acea imputare abonamentulu celu nou la „Gazet'a Transsilvaniei“.

Atát'a cu privire la „Tel. Rom.“ Ear câtu pentru conflictele confessionale, la acelea voru respunde, — déca voru aflá de lipsa — respectivele autoritáti bisericesci, ale cároru afaceri oficióse d. G. Baritiu — nu scímú cu ce dreptu — le identifica cu afacerile foiloru publice románe. —

Brasiovu 29 Iuniu 1865. Pe câtu tempu se voru mai usuá esamenele publice pe la gimnasii, pe atât'a tempu voru dá ele ocasiunea cea mai de aprópe spre a vorbí despre scóle sí despre resultatele sí prestatiunile lorú. Este insa cunoscutu, ca esamenele publice pe la gimnasii n'au nici o influentia asup'r'a calcululu elevulu; elevii se classifica sí se promovéza in urm'a esameneloru scripturistice sforale, ce se dau naintea profesoriloru. Fia aceste cum voru fi pentru dd. profesori, pentru publicu suntú cele publice. Din resultatulu, ne amu veditu la acestea, scriemu urmatórele: Asi incepe cu nrulu eleviloru sí cu immultirea lorú din anu in anu, dar aceste date sí altele s'au fostu estrasu din program'a gimnasiulu din anulu acést'a, inca in nr. „Telegr.“ 47. a. c. Continuu dar de acolo mai departe. In toti anii de candu s'a radicatu acestu gimnasiu rom. ortodoxu din Brasiovu, s'a scrisu la aceste ocasiuni câte ce-va in jurnalele nóstre, sí vedemu dintrensele, ca totdeun'a s'au scrisu resultate laudabile. Intr'adeveru ca aeolu unde se vedubarbati resoluti sí veseli a-si sacrificá ostenelele sele pentru scóla, nici se poteá asemeana vomu referá sí noi in anulu acést'a. cu deosebire numai, ca scriindu despre esamene sí resultatulu lorú, precum l'amú veditu, vomu adauge sí câte o opiniune despre altele care se tinu totu de scóla; vomu aminti cu deosebire unu mijlocu, prin care credemu ca s'aru immulti elevii classeloru superióre, cáci ni se parura pré puținú.

Esamenele scripturistice incepura in 12 Iuniu, darandu pâna la 16 ale aceleia. Cele orale se tinura dela 17 pâna la 23 ale curentei. Esamenele classeloru normali de baieti sí fete au fostu dela 20—24 ale acestei'a. In 24 a datu esamenu class'a a 4-a de fete, in care propunu studie DD. Professore de gimnasiu, ear Dsiór'a Mari'a Petrascu lucrulu de mâna. Resultatulu esameneloru a fostu celu aseceptatu, publiculu auditoriu a esítu fórte multiamitu. Cei mai numerosi auditori au fostu la fetisiórele din class'a a 4-a, sí intr'adeveru ca aci n'aveai numai sa audi, ci sa sí vedi lucruri de mirare lucrate de mân'a lorú. Dómne, Dómne candu vomu mai intielege sí noi Románii aceea: ca avendu mame culte, intieitu mai iute vomu ajunge la cultura sí inca la o cultura temeinea? Candu vomu pretia Reuniunea femeiloru románe sí scopulu acesteia? Nici atunci candu intielegemu, ca ea sustine acést'a scóla sí alte dóne in Sabiiu sí Blasiu, pe lângá care mai face sí alte ajutóre? Afara de aceste multe aru mai face, dar cum sa faca, déca nu mai dámu nici barem minimulu anualu de câte 1 florinu? Apoi pelánga aceste panacandu sa mai vedemu asiá putine copile prin scólele nóstre? (Vedi Tel. Rom. nr. 47 a. c.)

• Sa trecemu acum a díce ce-va sí de esamenele publice ale gimnasiulu. Acestea s'au inceputu dela 25 sí au decursu pâna'n 29 ale curentei, sub presidiulu (? Red.) Dlu Consiliaru P. Vasiciu sí in fat'a numerosiloru auditori, dintre dd. efori sí negociatori, cu resultatu, ce au multiamitu pre toti. Ómenii s'au incantatu de respunsurile eleviloru sí esprimau multiamit'a lorú Dloru Professore.

In 27 Iuniu s'a datu esamenu din gimnastica; D. Prof. de gimnasiu, I. Lenger a predatu in anulu acést'a sí acést'a sciintia, carea pe la noi e nóua sí surprindiatóre; de aceea a sí seceratu mare multiamita. Eu insa declarú, ca acelu d. Professoru sí stimat'a reuniune gimnastica de aici, care sustine acea scóla sí carea impráscia acést'a desvoltare neapérata scolariloru nostri, n'a priimíu multiamita de ajunsu. Mai multu merita; merita tóta recunoscint'a sí mai multu de-

câtu acést'a, adeca sustinerea eii séu celu putînu contribui. Publiculu nostru, care n'a cititu multu despré acést'a, nici si-a facutu opiniune despre ea. Ací nu e loculu a face acést'a, de aceea dicemu numai pe scurtu, ca precum a cititu cine-va ca trupulu fâra spiritu nu platesce nimic'a, totu asiá de bine iptorcendu acésta disa sa intieléga, ca spiritulu fâra trupu inca n'ajuta multu.

Totu in 27. ale acesteia dupa prândiu D. Consiliaru a asistatu la esamenulu scólei populare din Brasiovulu vechiu, si a esítu multiamitu esprimendu-se, ca de 7 ani n'a vediuu acolo asemenea sporiu. Intr'adeveru ca Invetiatorulu merita lauda.—

Adi s'au incheiatu esamenele gimnasiale cu doxologi'a si rugaciani in Biseric'a S. Nicolae. De aci venindu tinerimea in rendulu celu cuviinciosu s'a asiediatu in sal'a gimnasiale, carea era indesuita de publicu. Ací incepú chorulu scolasticu, instruitu de septimanulu Dim'a, imnulu Imperatului. Dupa acést'a Septimanulu Nica cu voce de barbatu seriosu, tinú discursulu de mai josu *), care fu priimitu cu vina multiamire. Acum incepura a se strigá clasificatiunile si a se premiá cei eminenti. Nu s'au premiata insa si studentii gimnasiului supremu, cáci n'au fostu premii.

Amu vediutu, ca directiunea nóstra a tiparitu programe si clasificatiuni cu numele toturoru eleviloru si le-au impartitu gratis. Au impartitu prin mân'a D. Consiliaru atâtea premii in gimnasiulu micu si la cei numerosi din norma, dar credeti-me ca nu sciu cum s'au facutu acestea, cáci cei 40 f. destinati de Eforie n'au potutu acoperi tóte.

Câtra fine era sa dicemu si aceea ce aru fi de facutu, cá in gimnasiulu superioru, unde se vedu numai dela 5 pâna la 11 studenti. Si ce aru fi de facutu? Nimic'a alt'a decâtu pre cei din gimnasiulu de josu, cari se vedu dela 30 pâna la 67 intr'o classa, sa-i ajutâmu a merge si mai in susu. Ei nu mergu acolo, ca n'au cârti, si cârtile suntu scumpe; nu mergu, ca mai toti elevii suntu sateni seraci, n'au nici cu ce se sustiné. Cine va fi priimitu clasificatiunile tiparite, se va convinge despre acést'a. Ei cu gimnasiulu micu mergu séu la Pedagogia, séu la Teologia, séu la economia, si asiá remânu nedesvoltate de ajunsu unele talente. Gimnasiulu din Brasiovu si va ajunge scopulu ce-lu ascépta numai candu va avé elu si convictu, séu celu putînu mai multe ajutóre pentru tineri. Acestea voru atrage aci pe tinerii din Ardélu.

Pâna atunci insa sa facemu ce se póte, sa ne obicînuimu cu ocaziunea esamenelor a contribui fia-care ce potemu, si astielu sa ajutâmu macaru lips'a de cârti!

Varietáti si noutáti de di

(Anticitáti romane.) „Tromp. Carp.“ spune, ca scadiendu tare Dunarea, in dreptulu piciorului podului lui Traianu s'a gasitu o pétra de vre-o 60 oc'a, pe carea sta sculptatu unu capu de zimbru intre dóne capete de leu. Pétr'a s'a transportatu la gradin'a publica din Bucuresci.—

Societatea teatrala romana din Brasiovu a datu in 18/30 Iuniu o representatiune dramatica si musicala in folosulu fondului reuniunei femeiloru române, din carea a cursu venitu curatu de 95 fl. si 21 xr. v. a.—

Principatele române unite.

Scirile, ce avemu din Principate, nu cuprindu nici unu lucru mai nou si mai de interesu totdeodata. Diuarele straine aducu tanguiri preste tanguiri asupr'a toturoru lucruriloru din tíera, ca e rea administratiunea, ca e defectuósa aplicarea legiloru, ca e neasigurata sórtea tieraniloru, ca suntu nemul-

*) Se va publicá in tr'unulu din nrii venitoriu. Red.)

tiamiti proprietarii si arendatorii, ca nu umbla meseriele, ca stagnéza (sta balta) comerciulu, si alte o suta si o miia. Desi tanguirile acestea parte mare suntu esagerate, si fabricatorii loru séména, cu voi'a séu fâra voi'a loru, cu nisce paseri cobitóre: totusi multe defecte suntu adeverate si cunoscuté chiaru si din partea diuareloru române din Principate. „Tromp. Carp.“ dovedesce, dupa parerea nóstra, si in privinti'a cunós-cerei acestoru defecte, unu tactu fórte bunu si nimeritu, candu intre densele amintesce cu deosebire aplicarea cea langeda a legéi rurale. Cu ingrijire prea fundata cauta ea spre secerisiulu din anulu acést'a si spre facerea ogorului pe anulu venitoriu, pecandu in multe locuri nu numai suntu deosebite pamenturile tieraniloru singulari, dar nu e segregata nici partea, ce compete tieraniloru, de partea, ce se cavine proprietarului. Regínulu romanescu dar are un'a din cele mai urgenti indatoriri, a esecutá cu mân'a cea mai agera dispositiunile legei si astfelu a ferí de timpuriu tíer'a de unulu din cele mai cumplite rele: de seracia! Dintr'alte guvernulu romanescu de siguru nu se va descuragiá de multimea si greutatea problemelor, ce are inca a le desface:— Roma non uno die condita!— ci acele i voru fi numai o impintenare mai multu spre inaintarea bineului tíerei Tóte clasele poporatiunei voru miscá mânilé cu diligentia 'ndoita si intreita, déca voru vedé in fruntea loru unu guvernulu nu numai inteligente, ci si activu si sinceru binevoitoriu. Este caracteristic'a slabiciunei, a desperá indata de greutáti; ear caracterulu românu nu este si sa nu fia in veci slabiciunea!

Camer'a s'au inchisu Vineri in 25 Iuniu.

Generalulu Florescu Mercuri in 23 a sositu in capitala, Joi a depusu juramentulu in mânilé Principelui si indata a si inceputu oficiulu seu la ministeriulu de interne.

Prospectu politicu.

Unu lucru de cea mai mare importantia sbóra astadi in forma de telegramu din Parisu prin Europ'a. Acestu lucru aru fi: Congressulu proiectatu de Napoleonu, unde sa vina la desbatere propunerea unei desarmári generale si stergerea tractatelor de Vienn'a (dela an. 1815, de dupa invingerea lui Napoleonu I). La acestu congressu se dice, ca si-aru fi si datu invoirea loru Russi'a, Prussi'a, Itali'a si Spani'a. Presupunendu, ca scirile acestea suntu autentice, mai nu ne-amu mai poté indoi, ca se va realisé ide'a lui Napoleonu exprimata in 1 Ianuariu 1864. Póte unu felu de avantgarda, unu felu de pregatire spre acestu congressu este si imputinárea armatei franceze, ce se publica totdeodata cu scirile de mai susu, care imputinare aru merge dela 20-30,000 feciori. Cu deosebire scirea césta din urma n'aru lipsi, credemu, a produce pretotindenea in Europ'a cea mai placuta sensatiune, cáci tóte staturile bolescu, parte pe fatia, parte pemaí subt ascunsu, de bół'a acést'a finantiara, causata prin resbelulu orientalu, nenorociri elementare, ani sterpi, resbelulu americanu s. a. s. a. Fia dar, cá scirea acést'a sa se adevérsca pe deplinu câtu mai curendu. (Dupa telegrame mai nóue n'aru fi adevératu.)

Agintele Spaniei la curtea italiana, ce resiedea pâna acum la Turinu, a priimitu ordinu, a se stramutá la Florenti'a si a asceptá recunócerea oficiala a regatului din partea Spaniei. Asemenea se crede, ca regatulu Italiei preste putínu tempu va fi recunoscutu, directu seu indirectu si din partea mai multoru staturi germane, cari voru a'nceié tractate comerciale cu Itali'a.

Cu acestea mai ca amu fi gatatu prospectulu nostru politicu de astadi, déca nu cumva amu voi sa sponemu cititoriloru nostri lucruri, ce stau preadeparte de interesele nóstre

FOITTA „TELEGRAFULUI ROMANU“.

Discursulu Preasántitului Domnu Michailu, Mitropolitu alu Serbiei, rostitu la Te-Deum cu ocaziunea serbárei nationale din 23 Maiu 1865.

Dómne, adusu-mi-amu aminte de dilele cele inceputu; cugetata-uu la tóte lucrurile Tale. (Psalmu 142, partea a 5)

„Aceste cuvinte ale imperatului si prorocului David sa le pronuntiámu, bine credincosi crestini, la acésta serbare nationala, aducendu-ne aminte, cu pietate spirituala, despre trecutulu care a pusu temelía unui mai norocitu si mai frumosu viitoriu poporului nostru: „Dómne, adusu-mi-amu aminte de dilele cele din inceputu; cugetat'amu la tóte lucrurile Tale.

„Erá odata timpu norocitu pentru natiunea serba; ea aveá unu Statu tare si mare. Regii si Imperatii eii se slaviau dela

o margine la alt'a in Oriente si Occidente: atátu natiunile cele apropiate cá si cele departate, i respectau, si tremurau de ei vrajmasii imperatiei serbesci. In acelu imperiu norocitu se inaltiau cu mandria frumocele palaturi ale Domniloru si magnatiloru Serbi, infloriau satele si orasielé; eroii se mandriau cu numele serbescu, si natiunea, bucurandu-se de dreptatea legiloru, era imbracata in auru si argintu; pe câmpiele serbesci se vedeau nenumerate turme, si bogate arature bucurau pe norocitiu fii si fice serbe. Si atunci era bine si frumosu a trai pe placutulu pamentu alu tíerei serbesci, care era impondobita cu minnate si maiestóse chramuri, in cari cu pietate se slaviá Domnedieu si se sevarsjá servitiulu Imperatului cescu.

„Dara, precum omulu in parte, asiá si natiunea, séu cea

mai mare parte a ei, afindu-se in norocire, adese-ori uita pe Domnedieu, lucrăza in contr'a poruncilor lui, neglige dreptatea lui, și se da la fapte pecatoase, rele și protivnice lui Domnedieu. Atunci ea cade din înaltimea marirei seale și perde norocirea pamentesca, că sa revina la sinesi, că sa si aduca aminte de Domnedieu, că sa conserve ceriulu, și cu patimele pamentesei sa respinga vecinic'a patima ceresca. Aici sa repetămu cuvintele Imperatului Davidu: Adusu-mia-amu aminte de dillele cele din inceputu!

„Binecredinciosi crestini! sa ne aducemu aminte de acele pecate vechi, cari adusera tresnetele strajnice ale dreptății domnedieiesci asupr'a natiunei întregi și a țierei serbesci. O! câtu e de jale, de a rennoi in memoria, ceea ce merita a fi de plânsu și uitatu! O're nu e jale de a se aduce aminte, cum se iviau adescori turburări in timpii trecuti, cum se radică fratele in contr'a fratelui seu, cum se perdă iubirea între ei, cum dispară amicitia, onestitatea și increderea? O're nu e jale de a se aduce aminte, cum nu se respecta legea, cum se disputau magnatii pentru putere, cum doriau cu sete avuții nedrepte, cum nu se dá ascultare betrâniloru, cum se ivira monstri, cari indrasnira a radică mân'a in contr'a capului in coronatu alu imperatului loru, și cum tradau pre Domnitorii loru, fiindu imbatati de pasiune, de ambitiune și de orgoliu, și cum pentru resbunare, slujira din pisma barbarului strainu cu tradare, spre a sfermă puterea Statului natiunale serbescu? O're aceste pecate nu suntu vrednice de plânsu inaintea cerului, și nimicitoare pamentului, cari distrusera frumós'a imperatiá a natiunei serbesci? Flórea serbesca peri vitezesse la Cosiovo, de trista memoria, unde martiricesce cadu și Imperatulu Lazaru, cea de pe urma aperature a pamentului serbescu de atunci.

„Si vai! cum s'a schimbatu și cum s'a stricatu fati'a frumósei țiere a santului Nemanici, pe care mân'a barbara o reduce, in scurtu tempu, in pustia selbatica și in acea pustia vrajmasii, cá legiunile selbatice, napustiau, taiau, deramau, aprindeau, tineau de peru și strimtorau pe decapitat'a natiune serba, care erá vinovata selbaticului barbaru din cauza ca mai iubiá sant'a religiune și libertatea sea! Resiedinti'a Statului serbescu se distruse, și se desfiintara maiesósele palaturi, și casele devenira prafu și cenusia; drumurile, stradele, satele și orasiile devenira pustii, și pretotindenii se audiau plângerile și strigatele de dorere, și dñu aduncimea animei resunau multu dureróse suspine. Serbii devenira sclavi, ei se imbraccra in haine triste și sclave, și se incinsera cu teiu, și in lóte pârțile se resună: „Dómne machnitu amu fostu, și in linisce suspinamu din fundulu inimei mele.“

„Maicele serbe, aperature pre copiii loru nevinovati, muriau, impreuna cu ei, séu de lovitura, séu de sila, séu de persecutiune! Betrâni, cu peru albu, erau de risu și impoverati sub tirani'a cea mai grea; sântele biserici și monastiri, piósele institutiuni serbesci, se desonorara, se batjocurira cu scarbósele și necinstitele fapte ale pisme selbatice, se jefuira și se prefacura in ruine. „Vedi Dómne, cum s'au machnitu intru mine duchulu meu, și cum s'au turburatu intru mine inim'a mea“, asiá pronuntiá jalb'a sea sant'a biserică subjugata.

„Dara este Domnedieu, care nu pedepsese spre a se resbună și spre a perde, ci spre a indreptá și a curati; este Domnedieu, care cu mil'a sea a produsu din nimic'a esistinti'a acestei lumi. Dupa vointi'a lui se intorcu luminele ceresci, dupa porunc'a lui riuurile curgu, și marea se turbura și se liniscesce, candu Elu doresce; pustia se preface in campia roditoare și in gradina frumósa. Si déca sânt'a provedintia pórtă grija despre obiectele neinsufletite, cari slujescu omului spre folosu, poté-va óre preamilstivulu Domnedieu sa abandone pe omu, cea mai inalta creatiune a sea? Poté-va óre Domnedieu sa despreliuiesca și sa lase in nevoia grea și in chinuri amare natiunea remasa lui fidela?

„Óre robi'a de patru seculi n'a curatitu pecatele vechi ale natiunei? Óre se va mai superá Domnedieu, candu natiunea, rogandu-se lui neincetatu, cu patimi lungi, si pocaiesce pecatele seale?— O nu! Prea milostivulu parinte cerescu, pedepsindu pecatele, nu va lasá sa dispara natiunea nóstra, și nu va ingaduí sa se stinga numele serbescu! Grele și amare au fostu suferintiele, cari apesara natiunea acestei țiere, care este tóta udata cu sângele fiiloru ei, in care pretotindenii se vedu ósele luptatoriloru pentru religiunea și libertatea ei; teribile a fostu pustiirea și ruinarea țierei nóstre, și inspaimantatoriu este a se gândi cineva la acea nesuferita batjocura a sântieniei seale. O, Dómne alu parintiloru nostri! Dómne alu gloriosiloru și santiloru Nemanici, slugeloru tale! Tu, Dómne, ai lasatu între noi, și pâna acum'a ai conservatu sântele și întregele móscce ale întâiului coronatu Urosu regele Deceanului, și ale martirului Cosovei, dreptulu Lazaru; le-ai

conservatu cá semnele milosteniei Tale, in nevoia nóstra cea amara, pentru pecatele nóstre; milostivesce-te, preadrepte și prea line Domnedieule, asupr'a fidelei tale natiuni, Serbi'a; arunca o cautatura asupr'a suferintiloru ei, și nu ingaduí sa se prelungésca nevoile, pe cari ea nu le mai póte suferi. Dómne! arata mil'a Ta acelor'a, cari acum te vedu, cari potu acum de fatia sa glorifice numele teu, pecandu altadata erau nevoiti cá numai in secretu, prin pescera séu sub cerulu liberu, sa se róge tie! (Capetulu va urmá.)

Consemnarea

baniloru de mila adunati pe sém'a bisericej din Mercurea.

(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

Prin Reverendisimulu Domnu Alessandru Tobias din Abrudu: Amos Tobias 5 f. 10 xr., 1. # in pretiu 5 f., 10 xr, Dionisiu Tobias 5 f., 10 xr, Societatea de mine Ungureiloru 1 # = 5 f., 10 xr, Societatea Băii Despica 10 f., Ciprianu Tobiasiu 1 f., Sabina Tobiasiu 2 f., Basiliu Bosioța 1 f., Toaderu Iuonutiu 1 f., Prin Reverendulu Domnu Dimitrie Borcea 3 f., Dimitrie Borcea 3 f., Nicolae Mog'a 1 f., Daniilu Nemtiu 1 f., Daniilu Marcu 1 f., Onisiforu Borcea 1 f., Nicolae Racuciu 50 xr. Ioann Stefle 10 f., Dumitru Romanu 5 f., Lupea Blotiu 10 f., Nicolae Pop'a 5 f., Ilie Bejiu 5 f., Alessandru Steflea 5 f. Dumitriu Sirbu 5 f., Petru Hertia 5 f., Dumitriu Galesiu 5 f., Dumitriu Ghibu 1 f., Ioann Comsia 1 f., Ioann Berdi'a 1 f., Oprea Tipuritia 1 f. Nicolae Berdia 1 f., Oprea Bucsianu 1 f., Dumitru Elorianu 1 f., Dumitriu Borcea 1 f., Vassilie Daderlatu 1 f., Comanu Galesiu 1 f., Dumitriu Rose'a 1 f., Ioann Crutiu 1 f. Dumitriu Berza 1 f., Nicolae Pop'a jun. 1 f., Ioann Mog'a 2 f., Dumitru Berza 1 f., Petru Cergau 1 f., Ioann Ivanu 1 f., Dumitru Berza 5 f., Vasilie Pop'a 5 f., Nicolae Resoiu 1 f., Ilie Steflea 1 f., Dumitru Pop'a 1 f. Dumitru Stireciu 1 f., Ioana Drugoiu 1 f., Ilie Nemtiu 1 f., Dumitru Pop'a junioru 2 f., Savu Borce'a 1 f., Comanu Zeicu 2 f., Ioann Com'a 1 f., Ioann Arsenie 1 f., Constantinu Steflea 1 f., Ioanistu Romanu 1 f., Martinu Mart. Flaisieru 1 f., Nicolae Sirbu 30 xr., Ioann Mosor'a 10 xr., Oprea Tipuritia 40 xr., Ioann Cristiu 2 f., Dumitru 10 xr., Ilie 10 xr., Stanu 14 xr., Ioann 35 xr., Ioann și Mari'a 20 xr., Mari'a și Bucuru 20 xr., Ioann și Alemanu 70 xr., Ioann Mosor'a 10 xr., Dumitru Gruia 10 xr., Dumitru și Mari'a 10 xr., Nicolae și Paraschiv'a 10 xr., Anna și Mari'a 10 xr., Mari'a, Oprea, Dumitru 30 xr., Marin'a, Dumitru, Ioann 20 xr., Dumitru și Marin'a 10 xr., Daniilu Mog'a 10 xr., Oprea Nicolae și Ann'a 30 xr., Oprea și Mari'a 20 xr., Nicolae și Ann'a 10 xr., Ioann Chipara 10 xr., Ioann și Mari'a 20 xr., Ioann și Mari'a 20 xr., Toaderu și Dumitru 20 xr., Dumitru și Ann'a 10 xr., Flórea și Dumitru 20 xr., Dumitru și Marin'a 20 xr., Dumitru Pavelu 20 xr., Ioann și Dumitru 20 xr., Nicolae 10 xr., Dumitru și Danu 20 xr., Dumitru și Ilie 20 xr., Spiridonu 10 xr., Bucuru Rose'a 10 xr., Dela mai multi 8 f., 40 xr, Dela biserica din Gruia 2 f., 72 xr, Prin P. O. Domnu Franciscu Iechimu din Dev'a 4 f., Georgiu Nand'a 2 f., N. N. 2 f., N. N. 1 f., Vilhelmu 1 f., N. N. 1 f., Dancisioru 1 f., Rainay 1 f., Lazaru Pupos 2 f., Antoniu Sanciali 1 f., Ioanichiu Olariu 1 f., Marcu Moldovanu 1 f., Ioann Moldovanu 2 f., Avraamu Suci 5 f., Georgie Moldovanu 1 f., Reducanu 1 f., Iosifu Moldovanu 2 f., Vasilie Basarabu 1 f., Csaklany 2 f., Prin Domnulu Notariu Nicolau Ciugudeanu din Poian'a dela mai multi 90 f., 14 xr,

Summ'a 1374 f. 35 xr.

Ilie Macelarin. Jude Reg.

Anunțiu. *)

Amesuratu conclusului adusu in siedinti'a II a adună-ei generale a Asociatiunei transsilvane române tinuta la Hatiegu in 1—2 Augustu c. n. 1864. p. 22, adunarea generala pe anulul curinte alu Asociatiunei 186⁴/₅ se va tiné in 27/15 Augustu a. c. la Abrudu.

Ceeace in sensulu §ului 25 din Statutele Asociatiunei se aduce prin acést'a la cunoscinti'a publica. **)

Dela presidiulu Asociatiunei transsilvane române.

Sabiu 16 Iuliu 1865.

Paulu de Dunc'a,

Consil. gubernialu.

Ioanne V. Rusu, Sect. II.

*) Priimindu-lu candu erau colónele gat'a, nu i mai poturamu dá locu in fruntea foii. Red.)

**) Celelalte diuarie române inca suntu rogate a priimi acést'a convocare in colónele seale.

EMPFANGSBESTÄTTIGUNG.

Ueber 12 f. 10 xr., ö. w. welche Gefertigter als den Ertrag einer durch den griechisch-orientalischen Pfarrer von Cricau (Krakko) bei Carlsburg zu Gunsten der durch eine Feuersbrunst verunglückten Bewohner der Hermannstädter Stuhlgemeinde Czoodt, veranstalteten freiwilligen Sammlung, durch die L. Redaktion des „Telegrafulu Romanu“, dankend empfangen zu haben mit dem Bemerkten bestätigt, dass dieser Betrag im Wege des betreffenden Kreisinspektors unverweilt dem menschenfreundlichen Zwecke zugeführt werden wird. Hermannstadt 23 Iuni 1865.

Gibel m. p.

Brgmster.

Burs'a din Vienn'a 3/14 Iuliu 1865.

Metalicele 5%	70 20	Actiile de creditu	795
Imprumutulu nat. 5%	75 20	Argintulu	107
Actiile de banca	796	Galbinulu	5 23.

Editor'a și tipariulu tipografiei archidieceesane.